

Ügyiratszám: NAIH-1543-2/2014/V
Hivatkozási szám: BH/18576-1/2014

Dr. Bodonovich Jenő részére
Média- és hírközlési biztos

Média- és Hírközlési Biztos Hivatala

Budapest

Pf. 75.
1525

Tisztelt Biztos Úr!

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz (a továbbiakban: Hatóság) írt levelében a hatóság állásfoglalását kérte a médiában megjelenő öngyilkosságokat bemutató híradásoknak a személyes adatok védelmét érintő kérdéseiről, arról, hogy az ilyen személyek adatait közlő tudósítások jogsértőek-e.

Az ügyben az álláspontom a következő. Az Infotv. 3. §-a alapján e törvény alkalmazása során:

1. érintett: bármely meghatározott, személyes adat alapján azonosított vagy – közvetlenül vagy közvetve – azonosítható természetes személy.

2. személyes adat: az érintettel kapcsolatba hozható adat – különösen az érintett neve, azonosító jele, valamint egy vagy több fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző ismeret –, valamint az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés.

3. különleges adat:

a) a faji eredetre, a nemzetiséghez tartozásra, a politikai véleményre vagy pártállásra, a vallásos vagy más világnézeti meggyőződésre, az érdek-képviselői szervezeti tagságra, a szexuális életre vonatkozó személyes adat,

b) az egészségi állapotra, a kóros szenvedélyre vonatkozó személyes adat, valamint a bűnügyi személyes adat.

7. hozzájárulás: az érintett akaratának önkéntes és határozott kinyilvánítása, amely megfelelő tájékoztatáson alapul, és amellyel félreérthetetlen beleegyezését adja a rá vonatkozó személyes adatok – teljes körű vagy egyes műveletekre kiterjedő – kezeléséhez.

12. nyilvánosságra hozatal: az adat bárki számára történő hozzáférhetővé tétele.

Az Infotv. 4. §-ának rendelkezései alapján: (1) Személyes adat kizárólag meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében kezelhető. Az adatkezelésnek minden szakaszában meg kell felelnie az adatkezelés céljának, az adatok felvételének és kezelésének tisztességesnek és törvényesnek kell lennie.

(2) Csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas. A személyes adat csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig kezelhető.

(3) A személyes adat az adatkezelés során mindaddig megőrzi e minőségét, amíg kapcsolata az érintettel helyreállítható. Az érintettel akkor helyreállítható a kapcsolat, ha az adatkezelő rendelkezik azokkal a technikai feltételekkel, amelyek a helyreállításhoz szükségesek.

Az Infotv. 5. § (1) és (2) bekezdése szerint: személyes adat akkor kezelhető, ha

a) ahhoz az érintett hozzájárul, vagy

b) azt törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete közérdeken alapuló célból elrendeli (a továbbiakban: kötelező adatkezelés).

(2) Különleges adat a 6. §-ban meghatározott esetekben, valamint akkor kezelhető, ha

a) az adatkezeléshez az érintett írásban hozzájárul,

[...]

Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Eüak) 7. § (7) bekezdése alapján az érintett halála esetén törvényes képviselője, közeli hozzátartozója, valamint örököse – írásos kérelme alapján – jogosult a halál okával összefüggő vagy összefüggésbe hozható, továbbá a halál bekövetkezését megelőző gyógykezeléssel kapcsolatos egészségügyi adatokat megismerni, az egészségügyi dokumentációba betekinteni, valamint azokról – saját költségére – másolatot kapni.

Az Infotv. tágran határozza meg a személyes adat fogalmát: a definícióba beletartozik mind az érintettel kapcsolatba hozható adat, mind pedig az adataból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés is. Emellett az érintett fogalmát is széleskörűen határozza meg a magyar jogalkotó az Infotv. 3. § 1. pontjában. Ennek alapján érintettnek tekinthető:

- az azonosított természetes személy (például név és fénykép alapján azonosított személy);
- a közvetlenül azonosítható természetes személy (például ha ügyfélkód alapján az adatkezelő ügyintézője azonosítani tudja az ügyfelet);
- a közvetetten azonosítható személy (bizonyos információk összessége alapján meghatározható személy kilétére).

Mindezek alapján tehát nem csak az érintettet azonosító adatok tekinthetőek személyes adatnak, hanem azok az információk is, amelyek az érintettet közvetetten azonosíthatóvá teszik.

A Hatóság álláspontja szerint az öngyilkosság megkísérlése valamint ténye önmagában véve is különleges személyes adat, mivel az egyértelműen az érintett személy testi és/vagy pszichés egészségi állapotára utaló adat, és így ennél fogva egyértelműen az érintettől az egészségi állapotára utaló következtetések vonhatóak le belőle, illetve az nem pusztán az érintett, de a hozzátartozóit érintően is alkalmas következtetések levonására.

Amennyiben valamely médiumban megjelenő tudósítás lehetőséget teremt arra, hogy az öngyilkosságot megkísérlő személyt, vagy hozzátartozóját közvetlenül vagy közvetve azonosítani lehessen például, képmása, hangja, a bemutatott környezete, az általa közölt információk, vagy a műsorban nyilatkozó egyéb szereplők személye, valamint általuk közölt egyedi, vagy az egyébként rendelkezésre álló összesített információk alapján, úgy a tudósítás egyúttal különleges személyes adat nyilvánosságra hozatalát is eredményezheti, vagyis a szerkesztőség/kiadó/tartalomszolgáltató adatkezelőként felelőssé válik a megvalósult adatkezelés (személyes és/vagy különleges adat felvétele, tárolása, felhasználása, nyilvánosságra hozatala) miatt.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: új Ptk.) 2:48. § [A képmáshoz és a hangfelvételhez való jog] körében elrendeli, hogy:

(1) Képmás vagy hangfelvétel elkészítéséhez és felhasználásához az érintett személy hozzájárulása szükséges.

(2) Nincs szükség az érintett hozzájárulására a felvétel elkészítéséhez és az elkészített felvétel felhasználásához tömegfelvétel és nyilvános közéleti szereplésről készült felvétel esetén.

Az Infotv. 5. § (7) bekezdése értelmében: *az érintett hozzájárulását megadottnak kell tekinteni az érintett közszereplése során általa közölt vagy nyilvánosságra hozatalra általa átadott személyes adatok tekintetében.*

20. §-a alapján: *(1) Az érintettel az adatkezelés megkezdése előtt közölni kell, hogy az adatkezelés hozzájáruláson alapul vagy kötelező.*

(2) Az érintettet az adatkezelés megkezdése előtt egyértelműen és részletesen tájékoztatni kell az adatai kezelésével kapcsolatos minden tényről, így különösen az adatkezelés céljáról és jogalapjáról, az adatkezelésre és az adatfeldolgozásra jogosult személyéről, az adatkezelés időtartamáról, arról, ha az érintett személyes adatait az adatkezelő a 6. § (5) bekezdése alapján kezeli, illetve arról, hogy kik ismerhetik meg az adatokat. A tájékoztatásnak ki kell terjednie az érintett adatkezeléssel kapcsolatos jogaira és jogorvoslati lehetőségeire is.

A Hatóság véleménye szerint, ha az érintettet (az áldozatot, vagy a vele kapcsolatban nyilatkozó/ egyéb érintettet) az Infotv. 20. §-ának megfelelően tájékoztatták a személyes adatai kezeléséről és ezt követően önként nyilatkozik a saját egészségi állapotáról, élethelyzetéről, úgy a hozzájárulást vélelmezni kell, feltéve, hogy az érintett megfelelő belátási képességgel rendelkezik, és nincs olyan állapotban, amely a hozzájáruló nyilatkozata érvényességét utóbb megkérdőjelezheti.

Mindemellett a Hatóság álláspontja az, hogy a magánszféra és az emberi méltóság védelme szempontjából óriási felelőssége van az e kérdéskörrel foglalkozó tudósításoknak, hiszen egy súlyos társadalmi jelenséget kell akként bemutatni, hogy az érintett áldozatok és családtagjaik, hozzátartozóik méltósága és magánszférája ne csorbuljon és a további, jövőbeni élethelyzetére a tudósítás ne gyakoroljon káros hatást. Mindezek súlyos morális és etikai kérdéseket vetnek fel az újságírók/szerkesztők számára. Sok esetben (alaptalanul) remélhetik azt, hogy a riport elkészítésével mások figyelmének felhívásával segítenek az érintett embertársukon és ez éppen az ellenkező hatást válthatja ki az érintett környezetéből, mivel a nyilvános szereplés megnehezítheti a gyógyulás folyamatát és későbbi „megbélyegzéshez”, a normális élet folytatásának elnehezüléséhez vezet, a túlélők gyászát mélyíti, az elhunyt személy emlékét, a kegyelethez való jogot sérti.

Nem beszélve arról – a személyes adatok védelmét egyébként nem érintő – körülményről, hogy az ilyen riportok, melyek az elkövetés indokaiul szolgáló élethelyzeteket és az elkövetés körülményeit mintakövetésre is alkalmas módon mutatják be a hasonló élethelyzetben lévő, pszichés zavarokkal küzdő, depresszív, vagy szuicid hajlamú emberekben az öngyilkosság iránti attitűdöt erősíthetik.

A személyes adatok védelmét, valamint a közérdekű, vagy közérdekből nyilvános adatok megismerését érintő ügyben a jövőben is forduljon a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz bizalommal.

Budapest, 2014. július 24.

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök
c. egyetemi tanár